

Våren 2019 väcks en konstplats i ABF-huset återigen till liv. På nedre botten verkade under 31 års tid det legendariska Sveagalleriet som invigdes den 25 februari 1961 i det då helt nya ABF-huset på Sveavägen. Enligt stadgarna antagna 10 oktober 1960 var ändamålet bl.a. ”att främja studieintresserades bildningssträvanden avseende konst, konsthantverk och konstindustri.” Sveagalleriet lades ned 1992. Nu återuppstår platsen i nytt namn: *Mint*. På initiativ av Emily Fahlén och Asrin Haidari, i samarbete med ABF Stockholm, Konstfrämjandet Stockholm och Arbetarrörelsens arkiv och biblioteket, arrangeras under 2019 utställningar, studiecirklar och happenings. Liksom ett museum har sin samling att förhålla sig till och tala med, låter *Mint* husets historia och dess händelser, kamper, organisationer och kulturyttringar inspirera och rikta konsthallens program. Initiativet är på många sätt kollektivt och sker i dialog med en nystartad studiegrupp som tittar på arbetarkonsten historiskt och idag (med Margareta Ståhl, Masha Taavoniku, Christina Zetterlund, Rikard Heberling och Ingela Johansson) curatören Jenny Richards forskningsprojekt *Outsourcing the Body* på Konstfack, forskaren Christina Zetterlunds projekt om kollektiva designhistorier, föreningen Arbetarskrivarna bland andra individer och organisationer. Visionen är att låta Mint bli en samlande mötesplats för konst, bildning och kamp i ny tid.

Den folkliga självstyrelsens livsluft

12.4 – 12.5 2019

Mints första utställning tar fasta på något fundamentalt för vårt kritiska tänkande, vår fantasi och återhämtning: tiden efter arbete. De olika verken förhåller sig till temat på mer eller mindre direkta sätt, genom både dokumentära och abstrakta uttryck. De handlar om transformation, hobbies, läsande och vila. De handlar om att stretcha, möblera, bilda sig och minnas. Stillsamma reflektioner av fritidens material och miljöer men också de samhälleliga premisser som från första början gjort den möjlig. Pensionen, semestern och fritiden är följder av arbetarrörelsens kamper – vilans förutsättning är att den föregåtts av strid. Utställningen kan ses som en situation av olika påbörjade idéer, en plats vilken liksom fritiden själv får välja sin märkliga väg: kanske vara oklar, kanske vara meningsfull, kanske så småningom bli livsviktig. Eller som Gregor Paulsson, initiativtagaren till den stora Fritidsutställningen i Ystad 1936, med andra ord sa ”Fritiden är frihetens förutsättning, som den folkliga självstyrelsens livsluft.”

Medverkande konstnärer: Giorgi Gago Gagoshidze, Patrick Kretschek, Susanna Jablonski, Ruben Nilsson, Måns Wrangé, Erik Öberg, Margareta Hallek, Hans Tombrock & Bertolt Brecht, Helena Lund Ek, Enno Hallek och okänd konstnär

PROGRAM

Onsdagar	15:00	Öppna visningar av utställningen
Onsdag 24.4	18:00	<i>Att lära genom kampen: Svenska hamnarbetarförbundet och strejkrätten</i> med Benj Gerdes, representant från Svenska Hamnarbetarförbundet och Michele Masucci
Söndag 5.5	14:00	<i>The Hand at Work: Filmvisning och samtal</i> curerat av Sarah Browne och Jenny Richards
Torsdag 9.5	18:00	<i>Måleri och Lyrik för Folkets hus: Ett möte mellan vagabondkonstnären Hans Tombrock och dramatikern Bertholt Brecht under svensk exil.</i> Med Ingela Johansson, Margareta Ståhl / Arbetskonstgruppen

Vill du komma och se utställningen med en grupp? Maila info@m-i-n-t.se

Giorgi Gago Gagoshidze
The invisible hand of my father, 2019
HD video, 24 min

I det nyproducerade verket *The invisible hand of my father* (2019) gör konstnären Gago Gagoshidze (f. 1983) ett personligt porträtt av sin far och dennes högra hand. Född 1953 i Georgien tillhörde Gagoshidzes far den våg av migranter som efter Sovjetunionens fall sökte arbete i västeuropeiska länder, främst Portugal. Som byggarbetare spelade handen en avgörande roll för hans ekonomiska och sociala liv, och försörjde honom och hans familj under det decennium som han arbetade på olika platser i Europa. Filmen utspelar sig i en förändrad tillvaro; den är inspelad efter en arbetsplatsolycka som ägde rum 2008 i vilken fadern förlorade sin hand i en cementblandare. Som en följd av olyckan återvände han till Georgien och bosatte sig i en sommarstuga i Racha som ägts av hans familj i generationer, där han numera lever ett stillsamt liv som möjliggörs genom en månatlig invalidpension från Portugal. Handen svävar som en ande över hans pensionerade tillvaro i de storslagna omgivningarna i Kaukasus berg, den påminner oss om premissen för livet i bergen och det faktum att olyckan ägde rum ”i rätt tid”: Just innan den globala marknadens ”osynliga hand” förlorade sitt grepp. Handen fungerar på så vis som en bild av skiftande ekonomiska landskap – från Sovjetunionens kollaps till 2008 års globala finanskris – av en omförhandlad symbolik genom historien, och en protes med vilken det inte går att skapa sig en meningsfull relation.

Ruben Nilson
Arbetarrörelsens historia, år okänt
Olja på trä

Monumentalmålningen *Arbetarrörelsens historia* hänger sedan 2004 permanent i ABF-husets källarplan. Den visar en svit med demonstrationsbilder som vilar på basindustrierna med timmerflottning, kolning, gruvarbete och smeder i järnbruken likaväl som jordbrukets arbetare. Raka linjer i kubistisk stil sträcker sig via hustak och ut över mångfalden av bilder ur arbetarnas liv. Varje enskilt motiv ges ett eget rum inom det stora gemensamma.

Ruben Nilson (1893–1971) arbetade under många år som plåtslagare men ägnade lediga stunder åt sitt konstnärskap och visförfattande. Nilson var socialist och mycket samhällsengagerad. Hans pacifistiska ståndpunkt visar sig bl a i hans visor *Den okände soldaten* och *Hitlertysk paradmarsch*. Motiven i hans målningar domineras av Stockholms- och Hagalundsskildringar samt landskapsbilder från Värmland och Norrland, dit han gjorde målarresor. *Arbetarrörelsens historia* låg under många år nedpackad men köptes 1984 av Nilsons gamla fackförbund — Bleck och Plåt — och året därpå hängdes den upp på LO-skolan Hasseludden i Nacka. När skolan lades ner räddades tavlan av Kjersti Bosdotter och Lars Starkerud från LO som såg till att den hamnade i ABF-huset till allmän beskådan. Här på *Mint* innefattas den i utställningen *Den folkliga självstyrelsens livsluft*.

Susanna Jablonski

Circle, 2018

Glas

Coral pillar, 2018

Korall, papperslera

Fountain, 2015

Keramik, carraramarmor, vattenpumpar

Elin, 2018

Torkat gräs

Posthorax, 2018

Tidningar, plastband

Hand Towel, 2019

Papperslera, rostfritt stål

Objekt bär på minnen, likt behållare av en svunnen tid. Minns du ljudet från den porlande bäcken i skogen där du kanske lekte som barn? Tofflorna som stod i hallen hos din vän? Susanna Jablonskis (f. 1985) skulpturer påminner om tingen som återfinns i vardagslivet; i hemmet, på semestern eller på gatan. Ibland funna objekt, andra gånger bearbetade ömtåliga material som formar abstrakta föremål. Ett par tofflor av torkat gräs, en njurformad korall från Tobago, en minifontän i lera. I samtidigheten som uppstår mellan minne, objekt och betraktande framträder också försvinnandets processer. Den svävande duvblå ringen i tunt glas, med en diameter så stor att den nästan når materialets bristningsgräns. Jablonski har en särskild finkänslighet inför den betydelse som förflyttningen av objekt innebär, och relationen mellan hennes skulpturer och deras omgivning. Med en förmåga att trigga igång minnen och förmedla obeskrivbara känslor visualiserar skulpturerna de förskjutningar som kan uppstå mellan olika emotionella tillstånd.

Patrick Kretschek

Bokstugan – scener från ett bibliotek, Pågående arbete

HD video

Filmscenerna av Patrick Kretschek (f. 1977) är inspelade under det sista året biblioteket Bokstugan (1906–2013) stod kvar på Brunnsviks folkhögskola i Dalarna. Brunnsvik är Sveriges första folkrörelsedrivna folkhögskola och kom med tiden att betraktas som arbetarrörelsens första egen bildningsskola. Det var där initiativet till Arbetarrörelsens Bildningsförbund (ABF) togs 1912 av Rickard Sandler och den första LO-skolan startade där 1929 som en del av skolans verksamhet. Inom arbetarrörelsen talade man om en "Brunnsviksanda", en särskild sammanhållning och en gemenskap som innefattade midsommarfiranden, praktisk och teoretisk bildning, friluftsliv, skolans sångbok, spex och kulturförbättringar. Huvudmännen till den anrika folkhögskolan fick på 2000-talet problem att motivera sin stora anläggning på ett ekonomiskt försvarbart vis. Besparingskrav, dåliga valresultat och omprioriteringar var kanske det som drabbade hårdast. Biblioteket hade i olika former funnits där i mer än hundra år, boksamlingen innehöll omkring femtiotusen böcker och utgjorde en av Sveriges största samlingar av arbetarlitteratur. Bibliotekarien Christina Garbergs-Gunn var under de sista 30 åren dess chef. Efter det stod biblioteket under tre år obemannat men öppet för elever på skolan, men Garbergs-Gunns närvaro förblev stark i bibliotekens salar. Det här arbetet är en dokumentation av ett bibliotek som sakta upphör och dör. Det är också en berättelse om en rörelse och den förändring eller kris den rörelsen går igenom, beroende på vem det är som definierar det som sker.

De dokumentära scenerna är en del av ett större filmmaterial som kommer att visas på Arbetarrörelsens Arkiv och Biblioteket under 2019–2020. www.bokstugan.info

Måns Wränge

Hobbys Underbara Värld, 1988–1995

Off-set tryck på papper

Samlingen Av Inre Porträtt, 1992

9 Begagnade tuggummin, monterade med små stift i glas- och ekramar (45 × 55 × 7,5 cm) likt en samling mineraler eller fjärilar

Genom införandet av olika arbetstidsreformer under 1900-talet etablerades ett nytt begrepp i människans medvetande: Fritid. Men samtidigt som detta nya fenomen har resulterat i genomgripande sociala förändringar är den verksamhet som skulle fylla fritiden — en hobby — ett förvånansvärt outforskat område. Alltsedan Locke, Smith, Hegel och Marx har istället ”arbete” utgjort ett nyckelbegrepp, där det är utifrån arbetslivet som individen har definierats som samhällsvarelse. Projektet *Hobbys underbara värld* kan i detta perspektiv ses som en alternativ historiebeteckning över det moderna projektets förverkligande i Sverige med fokus på fritid istället för arbete.

Måns Wranges (f 1961) projekt tar avstamp i två paradoxala perspektiv på hobbyfenomenet: Å ena sidan hobbyvärlden som en motpol till det alierande lönearbetet i form av fri kreativitet och en socialt accepterad typ av galenskap, där det är legitimt för vuxna människor att samla på ölkapsyler eller bygga modelljärnvägar. Å andra sidan hobbyvärlden som strikt kodad av kön/genus och klass samt instrumentaliserad som ”nyttigt” och ”uppbyggligt” för att ge fritiden en legitimitet i det rationella samhället.

I utställningen visas verk från två delar av projektet: Ett utdrag ur *Hobbys estetik, filosofi och politik* (1995) där dokumentärt material om hobbyfenomenet från 1930- till 70-tal har sammanställts och kombinerats så att det i de förgrenande citaten skapas spänningsförhållanden mellan kön och klass, samhället och individen, det instrumentella och det andliga. Det andra verket, *Samlingen av inre porträtt* (1992), ingår i en samling stiliserade versioner av klassiska hobbys där var och ett av dem utgör ett eget tankesystem med en biografisk text om hobbyisten och dess hobby.

”I min ungdom städade jag på olika arbetsplatser och en stor del av min tid gick åt till att plocka bort tuggummin. Efter ett tag blev jag fascinerad av det faktum att varje tuggummi bokstavligen är ett direkt avtryck av en människas inre – ett slags realistiskt porträtt men med en abstrakt form – så jag började samla på dem. När jag får tid över brukar jag sätta mig framför samlingen, välja ut ett tuggummi och fantiserar över den människa som för några ögonblick gett den sega massan dess särpräglade och vackra mönster. Under åren tycker jag mig ha övat upp en viss förmåga att avläsa en människas personlighet och temperament genom att studera hur tuggummit är bearbetat, var det var funnet och hur det var placerat. Den ursprungliga beskaffenheten för varje tuggummi – liksom för livet – är ju given, men formas sedan av varje enskild individ till något unikt.”

Erik Öberg
despair of desire, 2017
Blandteknik

Är skulpturen på väg någonstans? Vad formar dess förutsättningar? I Erik Öbergs (f. 1987) sällsamma objekt uppluckras relationer, till exempel den mellan växtlighet och kropp, och mellan död och liv. Här framträder spänningsförhållanden mellan att formas, fly och infogas. Också tiden är märklig: Här samsas ett konstnärligt utförande som tyder på minutiös kontroll med känslan av ett stillsamt kaos och ett tillstånd som inte går att kontrollera. I *despair of desire* visar sig en konstnärlig metod som handlar om att förvandla material: Enskilda fjärilar blir en tät vävnad, textilen ett köttsligt mönster, vasen som är hård har sytts med nål och tråd. Verket väcker så många frågor att den till slut blir sin egen myt. Och förutsättningen för dessa frågor är att verket ännu inte förstelnat.

Hans Tombrock
En läsande arbetares frågor, 1939
Brännpenna på trä

Hans Tombrock (1895–1966) kom från en gruvarbetarfamilj i det tyska Ruhrområdet och var självlärd konstnär. När Hitler kom till makten 1933 flydde han först till Spanien och sen till Sverige. Hans bildvärld bestod oftast av politiska motiv av vagabonder, svält och ibland krigets Spanien. Han sökte upp svenska arbetarrörelselokaler och erbjöd organisationerna där att få köpa hans verk vilket det ofta gjorde. "En läsande arbetares frågor" har en långt historia. Motivet är tecknat till en dikt av Bertolt Brecht, som själv också befann sig i exil i Sverige 1939–40. De två träffades för första gången 1939 i samband med en sammankomst för tyskar i exil i Sverige och därefter påbörjades ett konstnärligt utbyte och dialog via brevväxling, i vilken Brecht på olika sätt påverkade Tombrocks bildvärld och riktningar. Tillsammans utvecklade de en gemensam form för bild-text-tavlor till olika Folkets hus runtom i landet. Brecht uppmanade Tombrock att göra tavlan stor för att framhäva arbetarens storhet, därför att "för folkets hus är det viktigt att folket blir påmint om sin styrka" (Brecht till Tombrock, augusti 1939. *BBW*. Band 29) Verket tillhör LO-skolan på Runö varifrån *Mint* har fått låna verket.

Margareta Hallek
Insikt, 1964
Väv, gobeläng

Där borta syns solnedgången! Margareta Halleks (f. 1932) verk *Insikt* från 1964 är en väv i dubbla lager med en upprepad kvällsrodnad. Aprikos och orange-röda stråk gestaltar de storslagna minuterna innan klotet sjunker ner bakom horisontens rand. Väven är en textil målning, för Hallek bär materialet på en avväpnande potential, till skillnad från det traditionella måleriets högtidlighet är tyget bekant för betraktaren och kanske därför mindre hotfullt. Hallek är en förgrundsgestalt för den textilt experimentella konsten i Sverige. Hennes genombrott kom 1964 i samband med Svenska slöjdföreningens utställning *Form, fantasi* på Liljevalchs konsthall, där vissa kritiker förfasades över hennes okonventionella hantering av material, som inslaget av frotté i applikationer. Hallek är känd för sina särpräglade lösningar och underfundiga verk som inte sällan bjuder in betraktaren att förändra och påverka dem. I *Insikt* syns solnedgångens horisont i verkets första lager samt genom ett utskuret fönster som en utsikt. Horisonten bär på otaliga konnotationer, det är platsen bortom där vi är, kanske en plats där vi en gång hoppas hamna, horisonten är alltid ett "inte ännu."
Det här verket visades på Sveagalleriet 1991 i en separatutställning med Margareta Hallek.

Helena Lund Ek
Surface, 2014
Väggfärg, olja på bomull, rostfritt stål, lina

Helena Lund Eks (f. 1988) målning är utförd på ett storskaligt bomullstyg med väggfärg och olja. Målningen är ett självporträtt efter en lång vinter. Figuren i bilden sträcker ut sig själv och gestaltar en strävan. Det som inte syns i form av känslor och tillstånd sammanvävs med det kroppsliga och materiella. Så det utdragna formatet (målningen är över 5 meter lång) är lika mycket ett motiv som porträttet själv, formen är lika mycket innehåll. Väckt ur idets kokong ligger figuren fortfarande i vilande pose, huvudet är ovanför ytan och fötterna sticker rätt upp i vädret, kanske pågår tankarna i huvudet. Konstnären Mladen Stelinovic (1947–2016), som porträtterade sig själv liggande i sin säng, menade att vilans premiss är central för konsten: Latheten, att stirra på ingenting, att ibland knappt ens tänka, allt detta är konsten och skapandets förutsättningar.

Enno Hallek
Fisk med blå lina, 1980 *Oso*, 1961
Oljemålning på trä Oljemålning på trä

Enno Halleks (f. 1931) fiskar är varken måleri eller skulptur, de är fiskar. Och där finns det klar förbindelse med hans förflutna i Estland och i Blekinge, där han tidvis varit yrkesfiskare; därför att fisken är inte något påhitt utan något som hör ihop med hans liv. Själv säger han att han aldrig vill måla något som det ser ut utan som det är. Allt jag gör är egentligen porträtt säger han, men det typiska i det man porträtterar kommer inte fram förrän man liksom i fabeln förklätt personen i djurgestalt. Det är en förklaring till fisken. En annan är att i Blekinge flöt det iland små träbitar där kvistarna blöts upp och ramlat ur som fiskögon, och när träbitarna kom från havet var det naturligt att de blev just fiskar. Ytligt sett kan det se ut som en målares hobbyverksamhet, men det är inte någon skillnad mellan fiskarna och tavlorna. Det är frågan om samma sak, porträtt av människor, bilder av deras liv, svårigheter och glädjeämnen. Alla som vill bli konstnärer, menar Enno Hallek, gör era egna fiskar! Och med det menar han, se själva situationerna och överlåt dem inte på andra.

En förkortad version av Beate Sydhoffs text ”Ennos fiskar”, *Konstrevy* nr 1, 1970

Med stöd av Stockholm stad, Kulturrådet, Goethe Institut Schweden

MINT

Emily Fahlén, konstnärlig ledare
Asrin Haidari, konstnärlig ledare
Alice Söderqvist, researcher/produktionsassistent
Thomas Bush, formgivare
Astrid Stenberg Linnér, arkitekt
Tova Rudin-Lundell, arkitekt

ÖPPETTIDER

ons–fre 12–18
lör–sön 12–16

KONTAKTUPPGIFTER

info@m-i-n-t.se

TACK TILL

Olle Arbman
Mikael Andersson
Sebastian Dahlqvist
Ulrika Flink
Harald Hagman
Per Hasselberg
Charlotta Nellgård
Elisabeth Schildt
Pontus Strähle
Margareta Ståhl
Jan Svanäs
Andreas Warncke
Håkan Wiclander

Konstfrämjandet

KULTURRÅDET

Med stöd från Stockholms stad

